

Enige kanttekeningen inzake het Nieuw-Guinea beleid.

↳ Van Bot

1. Alhoewel er geen aanleiding is enige wijziging te brengen in de fundamentele Nederlandse doelstelling met betrekking tot Nederlands-Nieuw-Guinea - een doeltreffende en snelle opvoeding van de bevolking van N.N.G. tot een zo spoedig en verantwoord mogelijke uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht - zodat daaraan integraal en onverkort ware vast te houden, lijkt het gewenst de daarbij gevolgde werkwijze nader onder het oog te zien.

Zowel immers de gebeurtenissen der laatste weken welke meer direct betrekking hebben op N.N.G.: het verbreken der diplomatieke betrekkingen met Nederland door Indonesië, de Japanse weigering van het vlootbezoek van de Karel Doorman, het rumoer om de uitlatingen van Prof. De Quay, als de reis van Sukarno naar de Verenigde Naties in New York^{x)}, het te verwachten nieuwe politieke offensief tegen het Westen van Krutchev en de andere communistische leiders, van Nasser en Fidel Castro bij hun optreden in de Verenigde Naties, hebben in brede kringen van de publieke opinie opnieuw de vraag centraal gesteld, of de doelstelling van Nederland ten aanzien van N.N.G. onder de gegeven omstandigheden, uiteindelijk door Nederland (alleen) kan worden verwezenlijkt.

2. De tweeledige positieve bijdrage, welke Nederland als lid der volkerengemeenschap op grond van een door de loop der historie bepaalde bijzondere verantwoordelijkheid, aan een der meest achtergebleven gebieden levert^{xx)}, verdient als zodanig - zeker bij het Westen en bij onbevooroordeelde neutralen -

- niet

x) (alwaar hij o.a. volgens Subandrio "Irian" zal opbrengen)

xx) (zowel aan de wereldvrede door het bevorderen van rust en orde in dit gebied en van stabiliteit in dit deel der wereld als aan de culturele, de sociaal-economische en de staatkundige vooruitgang der betrokken bevolking zelve)

niet alleen erkenning, doch kan (en moet) bij voortdurende zowel nationaal als internationaal nadrukkelijk het uitgangspunt voor elke toelichting op het Nederlandse beleid terzake zijn.

3. Als gronden ter adstructie van het bovenstaande kunnen o.a. worden genoemd:
- a. het feit, dat de betrokken bevolking zelve deze doelstellingen expressis verbis (cf. o.a. partijprogramma's der recentelijk opgerichte twee politieke partijen) positief steunt;
 - b. er is duidelijk sprake van een in tijd beperkte activiteit;
 - c. Nederland is zowel qua kennis der daarbij betrokken problematiek, als financieel-economisch alleszins competent hiertoe ^{x)};
 - d. het werk van zending en missie geeft de betrokken bevolking niet alleen een nieuw geestelijk houvast, doch verschaft hen tevens de geestelijke (en dikwerf ook nadere materiële) afweermiddelen tegen het communisme en bevordert aldus hun harmonische ontwikkeling en de bereidheid tot vreedzame samenwerking met andere volken;
 - e. de vervulling van deze taak heeft Nederland nimmer enig economisch voordeel in een der A.A.-landen of waar ter wereld ook doen missen, noch bleek deze op politiek terrein in de V.N. of elders enige hinderpaal te zijn voor een vruchtbare activiteit en samenwerking zowel op het gebied van de technische hulpverlening aan de minder ontwikkelde gebieden als anderszins. ^{xx)}

- f. -

- x) het militaire en internationale aspect vindt hieronder nader bespreking.
- xx) de ontwikkeling van de verhouding met Indonesië wordt hier buiten beschouwing gelaten, al kan ten deze worden gesteld, dat wellicht de Indonesische spoliatiepolitiek t.a.v. de Nederlandse ondernemingen ten gevolge van de door Nederland tot dusverre gevoerde N.G.-politiek eerder is afgeremd geworden dan aangemoedigd.

f. uit deze overzeese activiteiten vloeien bescheiden directe en indirecte belangen o.q. voordelen voor Nederland voort (bestanding en uitbreiding der tropenervaring met de weerslag hiervan op talloze direct Nederlandse activiteiten, het nut zowel op wetenschappelijk gebied (Wageningen, Amsterdam Leiden etc.), als voor lucht- en scheepvaartbedrijven etc.

4. Alhoewel derhalve volledig de stelling van Mr. Luns kan worden onderschreven, dat er geen Nieuw-Guinea-probleem zou zijn, als niet Indonesië dit steeds weer opnieuw kunstmatig en vergezeld van de meest onwaardige verdachtmakingen op het internationale tapijt bracht, dient niettemin met dit feit ook rekening te worden gehouden, zowel nationaal als internationaal.

5. Op het nationale vlak immers blijkt steeds weer dat - afgezien van de oppositionele stellingname en activiteiten terzake van de P.v.d.A. - bepaalde personen of groepen van personen, hetzij uit onbekendheid met de werkelijke situatie, hetzij uit gedesinteresseerdheid of uit volledig misplaatste "wishful thinking", dan wel uit een soort lafheid of naiviteit menen, dat "men maar zo snel mogelijk van een dergelijke omstreden zaak (als N.N.G. zou zijn) moet zien af te komen" (dat het hier niet een zaak betreft maar allereerst om personen gaat schijnt daarbij irrelevant te zijn).

6. Ook internationaal echter kan men - wellicht mede gezien de complexiteit van het N.G.-vraagstuk - onder de geallieerde en bevriende mogendheden^{x)}

x) ondanks de waardering, welke Nederland voor zijn beleid als zodanig t.a.v. de ontwikkeling van land en volk van N.N.G. hunnerzijds ondervindt en de gunstige indruk welke de recente maatregelen en uitspraken (10-jaren plan, Nieuw-Guinea Raad, Papoea Vrijwilligers Korps e.d.) hebben gewekt

heden bepaaldelijk niet zonder meer rekenen op een krachtige, daadwerkelijke steun als het er op aankomt op politiek en c.q. militair gebied stelling te nemen tegenover de door Indonesië steeds ondernomen en door het communistische blok en mutatis mutandis het A.A.-blok gesteunde aanvallen.

7. De hier geschetste summiere analyse van de feitelijke situatie vereist een nieuwe duidelijke en krachtige stellingname van Nederland. Hierbij ware met name de wenselijkheid c.q. mogelijkheid onder het oog te zien om te komen tot een ten principale als nationaal te presenteren beleid t.a.v. N.N.G., als een der voornaamste voorwaarden om internationaal een krachtig beleid terzake te kunnen voeren.
8. Aangaande de mogelijkheid hiertoe te geraken, diene dat, naar het voorkomt, er ten aanzien van de uiteindelijke doelstelling met betrekking tot N.N.G. tussen de partijen (met uitzondering van de Communisten en de P.O.P., welke beide hier verder buiten beschouwing worden gelaten) geen wezenlijk of onoverbrugbaar verschil van mening bestaat, evenmin als t.a.v. de opvatting, dat een overdracht thans aan Indonesië ongewenst moet worden geacht.
9. Het verschil ligt - afgezien van een deel partij-politieke taktiek en afgezien ook van een zeker in verschillende partijen aan de dag tredende onverschilligheid en defaultisme terzake - veeleer in de waardering van de mogelijkheid om, via het direct of indirect betrekken van de V.N., of van enkele andere mogelijkheden bij het op zichzelf als juist erkende beleid t.a.v. N.N.G., de nationale
- verantwoordelijkheid -

verantwoordelijkheid ingeval van "ongelukken" te delen met anderen. x)

Hierbij moet n.f. worden verdisconteerd een zekere dosis van oprechte ongerustheid bij een deel van het Nederlandse volk over een militair avontuur. Niet duidelijk is overal - mede door de presentatie, welke in het oppositionele vlak verdraaiingen van de intenties der Regering vrijer spel gaf - dat de getroffen maatregelen juist beoogden incidenten, c.q. een strijd te voorkomen; een strijd, welke men steeds ziet tegen de achtergrond van twee "verloren" politionele acties tegen Indonesië, en als een bij voorbaat verloren optreden tegen de V.N., de A.A.-groep en het Sovjetblok. Kortom, men ziet òf geen bevredigende uitkomst òf vrees een heilloos avontuur; om beide redenen wenst men echter een internationale verzekering te sluiten via de V.N. of anderszins, waarbij sommigen het daaraan inhaerente risico niet al te zwaar nemen.

10. Alhoewel de Regering, evenzeer als het Nederlandse volk, volslagen wars is van een militair avontuur, blijft de vraag of het Nederlandse volk als zodanig hiervan werkelijk overtuigd is, evenals van het feit, dat de Regering zich voortdurend inspant om internationaal begrip en steun voor haar beleid en doelstelling met betrekking tot N.N.G. te verwerven. Het feit, dat de verantwoordelijkheid als gevolg van onze souvereiniteit voor leven en goed van hen, die in N.N.G. leven en werken het verzekeren van een minimaal redelijke bescherming vereist, wordt bij het steeds toenemende gebrek aan historisch besef in het Westen en het misplaatste schuldgevoel, leidend tot aarzeling en onzekerheid t.a.v. de A.A.-groep, helaas al te gaarne verdoezeld en vergeten.

- Samenvattend -

x) De kwestie van het aangeven van een streefdatum kan hier gevoegelijk buiten beschouwing blijven, daar hierover meer een gradueel dan een principieel verschil van mening met de oppositie bestaat.

11. Samenvattend kan worden gesteld, dat de aarzeling en onzekerheid, welke zich momenteel acuut in brede kring bij het Nederlandse volk terzake van N.N.G. openbaart en bij een verscherping der (internationale) situatie gevaarlijk kan worden,^{x)} vooral voortvloeit uit zowel twijfel omtrent de lijn van de Regering t.a.v. haar beleid met betrekking tot N.N.G., als kritiek op de uitvoering van hetgeen men niet als een duidelijk beleid ervaart, leidende tot een gevoel van onbehagen en gebrek aan vertrouwen in het beleid zoals dit met name op militair en internationaal gebied t.a.v. N.N.G. wordt gevoerd.

12. Het is derhalve noodzakelijk om bij de eerste gelegenheid, welke zich daartoe voordoet - onder erkenning van begane tekortkomingen - voor geen tweërlei uitleg vatbaar aan het parlement duidelijk te maken, dat:

- a. het door de Regering t.a.v. N.N.G. gevoerde beleid niet alleen principieel ~~riakts~~ juist en doeltreffend is geweest en geheel beantwoordt aan hetgeen men daarvan in redelijkheid kan verwachten, doch
- b. ook op het praktische beleidsterrein ten principale steeds de juiste en de enig begaanbare weg is en wordt gevolgd;
- c. dit beleid de volledige instemming van de betrokken bevolking - voorzover deze zich politiek bewust is - heeft en in snel toenemende mate en systematisch tesamen met deze bevolking ten uitvoer zal worden gelegd (de voorbereidingen voor de herziening van het resterende deel der Bewindsregeling Nieuw-Guinea

- zijn -

x) al is het nadelig effect van een en ander op zowel de bevolking ginds als hen die de Nederlandse taak ter plaatse in N.N.G. helpen verwezenlijken hier buiten beschouwing gelaten, men onderschatte dit niet.

zijn in volle gang; de resultaten daarvan zullen een der eerste producten van wetgeving zijn, welke aan de in het eerste halfjaar 1961 tot stand te komen Nieuw-Guinea Raad voor advies zullen worden voorgelegd).

- d. hierbij voorts - in het licht van het feit, dat terzake buitenlandse politieke en militaire factoren in toenemende mate aandacht vragen - steeds is en met voortvarendheid zal blijven worden gezocht naar een zo breed mogelijke verankering van dit conform de doelstellingen en bepalingen van het Handvest der Verenigde Naties gevoerde beleid op het internationale vlak door, waar mogelijk, begrip en concrete steun aan, c.q. samenwerking bij de verwezenlijking van haar beleid terzake te verkrijgen;
- e. op militair gebied de op grond van de bestaande verplichtingen, voortvloeiende uit onze verantwoordelijkheid, genomen maatregelen uitsluitend het voorkomen van incidenten c.q. een strijd beogen, teneinde zoveel als mogelijk is een ongestoord ontwikkelingsproces der bevolking te bevorderen;
- f. in tegenstelling met gebieden als de Kongo - waarnaar in verband met N.N.G. de laatste tijd dikwerf wordt verwezen - de moeilijkheden niet van interne aard zijn, daar de politiek bewuste bevolking expressis verbis om voortzetting onzer huidige (tijdelijke) activiteiten verzoekt, doch van externe aard en dus ook als zodanig moeten worden tegemoetgetreden;
- g. in het Kabinet t.a.v. het terzake gevoerde en te voeren beleid geen enkel verschil van inzicht heeft bestaan of bestaat;

13. Tenslotte zou de vraag onder ogen moeten worden gezien of en in hoeverre het aanbeveling verdient, dat de Regering te kennen geeft gaarne bereid te zijn in vertrouwelijk beraad (Senioren Convent of Buitenlandse Zaken/Defensie/N.N.G. Commissie) een en ander nader in detail toe te lichten en hierover van gedachten te wisselen, omdat Zij meent dat een zo breed mogelijke steun van het Nederlandse volk voor het welslagen van deze politiek onmisbaar is.

Nauw hiermede verweven is het antwoord op de vraag, of de verhoudingen zowel tussen Regeringspartijen onderling als van deze met de oppositie het tot op zekere hoogte zouden mogelijk maken, dat - tegen de achtergrond van de zekerheid, dat slechts Sukarno en de communistische wereld zijde spinnen bij een te grote naar buiten tredende nationale divergentie terzake - zonder overigens afbreuk te doen aan de democratische vrijheden, matiging wordt betracht tijdens de discussies a.s. donderdag in het parlement.

Hierbij verdient van Regeringszijde nauwgezette overweging het Sub 12 d vermelde voortdurend openstaan voor elke reële mogelijkheid tot het breder internationaal verankeren van de Nederlandse Nieuw-Guineapolitiek. Hierbij ware met name na te gaan of en in hoeverre het mogelijk is - in aanmerking nemende de terms of reference van de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties - om, naar analogie van het Nederlandse aanbod aan Hammarskjöld naar aanleiding van de Indonesische insinuatie van Nederlandse agressieve bedoelingen,

a een vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties in N.N.G. toe te laten om zich ter plaatse persoonlijk op de hoogte te stellen van de situatie aldaar (als het ware een uitbreiding van de jaarlijkse rapportage aan de V.N.);

b idem voor de verkiezingen van de Nieuw-Guinea Raad (als concrete nadere stap op de weg naar de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht);

c idem t.a.v. de implementatie van de verdere wijze van verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht, zodra daarover conform de M.v.A. op de Herziane Bewindsregeling met de inwoners van N.N.G. een beslissing is genomen;

d idem t.z.t. ten aanzien van de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht.

Hierbij zal echter terdege dienen te worden nagegaan, of het aankondigen van een dergelijke bereidheid in een of in meer van de hier genoemde gevallen niet automatisch een ontwikkeling in beweging zet welke in zijn consequenties Nederland in verband met zijn souvereiniteit op een gegeven moment voor een onacceptabel alternatief plaatst. Met andere woorden, de grenzen der bereidheid waren duidelijk te trekken, zodat niet b.v. een commissie van toezicht van Indonesië, Cuba en Ghana, of iets dergelijks zou moeten worden aanvaard.

's-Gravenhage,
16 september 1960

Th. H. Bot